

Persbericht

19 oktober 2020

Resultaten ZorgSamen Barometer

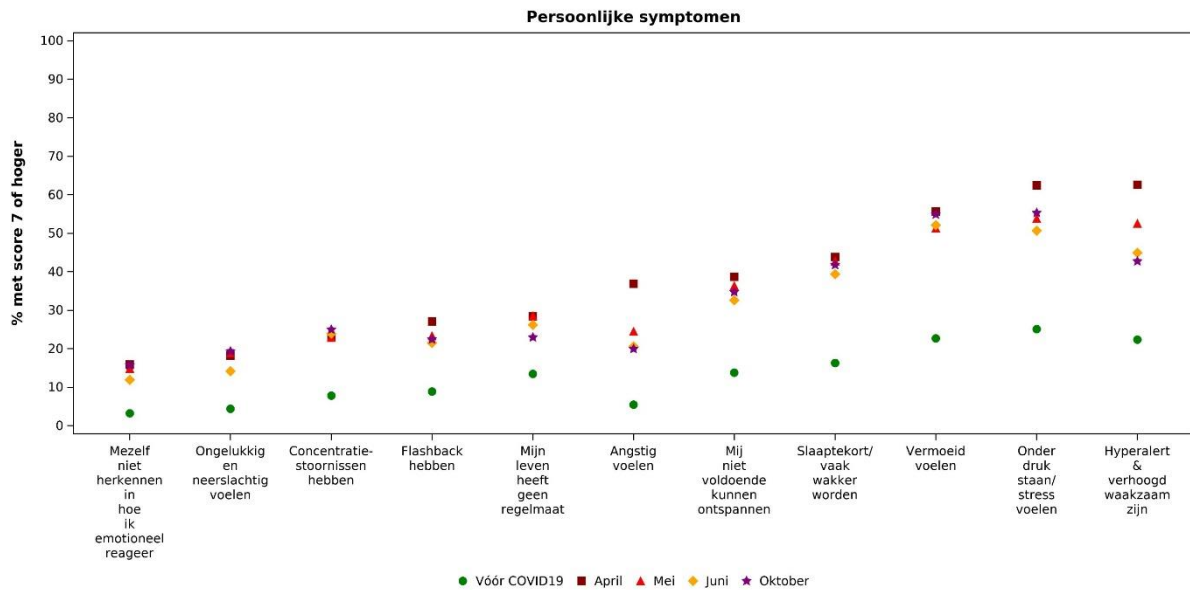
Wordt “trop” te veel? Bevraging psychisch welbevinden bij medewerker in zorg en welzijn toont verontrustende knipperlichten

De ZorgSamen Barometer peilt op regelmatige tijdstippen naar de impact van de Covid-19-pandemie op het mentaal welbevinden van al wie werkt in zorg en welzijn. De recentste bevraging van begin oktober toont dat meerdere knipperlichten op rood staan. Dat is verontrustend, zeker in de wetenschap dat de enquête werd afgenomen net vóór de ziekenhuisopnames spectaculair begonnen te stijgen en ook meer woonzorgcentra opnieuw met uitbraken werden geconfronteerd.

De ZorgSamen Barometer – niet te verwarren met de algemene barometer met kleurcodes of alarmfases waaraan de federale overheid werkt - werd tussen 3 en 11 oktober al voor de vierde keer afgenomen. De vorige bevestigingen dateren van begin april, begin mei en begin juni. In oktober participeerden 1280 medewerkers aan de online enquête. Ze komen uit alle Vlaamse provincies, zijn gemiddeld 42 jaar en 85% van hen zijn vrouwen. Er namen voornamelijk artsen, verpleeg- en zorgkundigen alsook directies uit voornamelijk ziekenhuizen, geestelijke gezondheidszorg en woonzorgcentra deel.

Om de impact van Covid-19 te meten, bevroeg de Barometer persoonlijke **psychische reacties** zoals angst, vermoeidheid, flashbacks, hyperalertheid enz. Elke deelnemer gaf een score van 0 (nooit last van) tot 10 (altijd last van) voor zowel de afgelopen week als onder normale omstandigheden (vóór Covid19). Vooral de psychische reacties die verband houden met langdurige stress zijn verontrustend. Veel zorgverleners geven een hoge score op de volgende vijf negatieve symptomen: onder druk staan (55% van de deelnemers); zich vermoeid voelen (55%); hyperalert zijn (43%); slaaptkort (42%); zich onvoldoende kunnen ontspannen (35%). Het “onder druk staan” en “hyperalert zijn” waren in april hoger, maar de andere stressgerelateerde symptomen waren begin oktober alweer even hoog als middenin de eerste golf begin april.

Zorgverleners voelen zich momenteel wel significant minder angstig dan begin april maar nog steeds even angstig als tijdens de vorige meting in juni. De beschikbaarheid van persoonlijk beschermingsmateriaal zal hierop zeker een positieve invloed hebben. Medewerkers en organisaties leerden de voorbije maanden veel bij over het virus en de aanpak ervan. De protocollen en procedures voor het veilig leveren van zorg zijn een normaal onderdeel van het werk geworden. Toch denkt bijna een kwart van de medewerkers momenteel aan stoppen met het beroep. In april was dat 16%; vóór de Covid-pandemie dacht minder dan 10% van de zorgverleners om misschien te stoppen met het beroep. Het overwegen om uit het beroep te stappen was in april het sterkst aanwezig bij verpleeg- & zorgkundigen, maar nu zien we dat ook de andere beroepsgroepen dit risico beginnen te vertonen. Ook reacties als “voldoende steun krijgen” en “het gevoel hebben om het verschil te kunnen maken”, krijgen in de laatste meting van oktober de slechtste score van de 4 metingen.

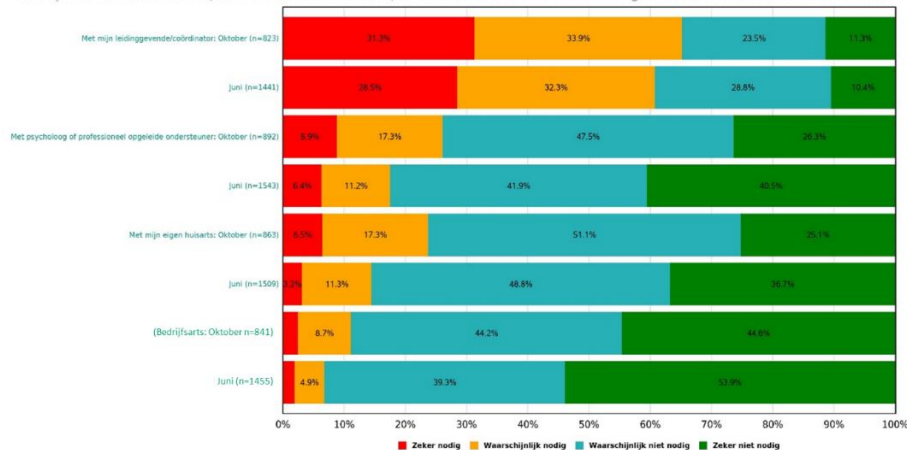

Naast psychische reacties werd er ook gepeild naar **lichamelijke klachten**. Bijna een derde van de deelnemers geeft hoge scores voor hoofdpijn en spierpijn. Meer deelnemers geven aan last te hebben van spierpijn, maagproblemen en hartkloppingen dan in juni. Dit zijn symptomen die opgevolgd dienen te worden. Uit webinars van de ZorgSamen (www.dezorgsamen.be/webinar) blijkt immers dat zeker artsen maar ook andere zorgverleners graag zorg dragen voor anderen maar zelf slechte zorgvragers zijn. Een proactieve opvolging en aansluitend beleid zijn wenselijk.

Om deze psychische en lichamelijke reacties te blijven opvolgen en ondersteunen zullen zorgverleners nood hebben aan **ondersteuning**. Die ondersteuning zoeken ze momenteel het vaakst bij hun partner, eigen collega's en vrienden buiten de organisatie. Ook in de recentste bevraging blijven dat de voornaamste vluchtheuvels. De eigen leidinggevende wordt in mindere mate aanzien als steunbron voor het delen van emoties en gedachten. Hiervoor dienen zorgorganisaties aandachtig te zijn.

De bevraging ging ten slotte na waar zorgverleners in de komende maanden terecht denken te kunnen om hun emoties en gedachten te delen. Hierbij zien we dat zowel de leidinggevende, de psycholoog, de eigen huisarts alsook in mindere mate de bedrijfsarts vaker geconsulteerd zullen worden. In vergelijking met juni is er een opmerkelijke verschuiving richting psychologen of professioneel opgeleide ondersteuners. In juni dachten nog 4 op de 10 deelnemers dat ze die zeker niet nodig zouden hebben. Nu denkt maar ruim een kwart er nog zo over. Een zelfde percentage (26%) geeft in oktober dan weer aan dat ze die ondersteuning zeker of waarschijnlijk nodig zullen hebben in de komende maanden. Dit is een stijging van 10% ten opzichte van de meting in juni. Ook bij huisartsen is er een soortgelijke sprong van 10%.

Totaal| In welke mate denkt u, in de VOLGENDE maanden, nood te hebben om uw emoties en gedachten te delen met andere mensen?

De cijfers van de vierde Zorgsamen Barometer geven aan dat de druk op zorg en welzijn de individuele verhalen duidelijk overstijgt. Indien de zomermaanden al zouden gezorgd hebben voor een verhoging van de veerkracht en dus een daling van de scores op deze psychische reacties, is dat bij de deelnemers begin oktober niet meer zichtbaar. De impact van de Covid-19-pandemie op de verschillende beroepsgroepen is niet te onderschatten. De gevolgen voor hun algemene kwaliteit van leven is significant. In vergelijking met de maanden april en mei toonde de bevraging van juni een duidelijke verbetering. Die is nu opnieuw volledig tenietgedaan. We zitten opnieuw ongeveer op het niveau van begin april. En dat terwijl de bevraging in de eerste week van oktober plaatsvond. Ondertussen nam de stress op het terrein de afgelopen week drastisch toe met een toename van de ziekenhuisopnames, het verder uitstellen van geplande ingrepen en consultaties, nieuwe uitbraken in woonzorgcentra en een verdere verhoging van de druk op de eerste lijn. Dat weegt duidelijk op de zorgverleners, zo bevestigen directies van ziekenhuizen en woonzorgcentra ons afgelopen vrijdag. Het verdient aanbeveling om zowel de psychische reacties alsook lichamelijke symptomen te bespreken, te behandelen en continu op te volgen.

We rekenen daarbij ook specifiek op de ondersteuning voor de gehele sector vanuit de brede maatschappij. Deze keer niet met handgeklap of witte lakens, maar wel door allemaal, jong en oud, alle maatregelen plichtsbewust op te volgen. Enkel dan kan de gezondheids- en welzijnssector zijn maatschappelijke rol blijven vervullen, zoals elke burger dat van hen verwacht.

De barometer is een initiatief van De ZorgSamen. De ZorgSamen is ontstaan vanuit een initiatief van Zorgnet-Icuro, en is binnen de Vlaamse taskforce Covid-19 Zorg uitgegroeid tot hét online platform voor de ondersteuning van de medewerkers in de Vlaamse zorg- en welzijnssector.

<https://www.dezorgsamen.be/wie-zijn-we/>. De Barometer is een interuniversitaire bevraging die wordt gecoördineerd door Prof. Kris Vanhaecht (LIGB-KU Leuven).

Contact voor de pers

Prof. Dr. Kris Vanhaecht, LIGB-KU Leuven, kris.vanhaecht@kuleuven.be, 0476/55.04.37

Lieve Dhaene, adviseur communicatie Zorgnet-Icuro, lieve.dhaene@zorgneticuro.be, 0486/94.86.59